

Národně tabuizované dekrety

Tomáš Dittrich, Praha

Nebylo snad jediné téma, kde by v českém politickém spektru letos panovala předvolební shoda mezi všemi stranami - vyjma Benešových dekretů: Benešovy dekrety se nesmí revidovat. Shoda mezi Klausem a komunisty, mezi sociálními demokraty a lidovci, shoda v lidu obecném nestraničném. Kdo by se odvážil dotknout se dekretů? Benešovy dekrety jsou tabu.

Dovolím si zde říci něco osobního. Moje rodina byla česko-německá. Dědeček Dittrich si vzal Češku, strýček (rozuměj prastrýček) Jindřich Němku. Strýček byl po válce odsunut jako Němec, dědeček Dittrich zůstal, protože byl Čech. Nechci líčit prastrýčkovo trápení, když byl odsunut do jiné zóny než teta Mařenka. To nakonec dobře dopadlo, ale se svým bratrem se pak viděli již jen jedinkrát v životě. Můj otec, který mluví německy stejně jako česky a který se v pětáctýřicátém v Jindřišské zastal německého děvčátka proti agresivním Čechům, by z toho, co tu budu říkat, nebyl nadšený. Benešovy dekrety násilně rozštěpily naši rodinu před padesáti lety a svým způsobem ji pólují i dnes.

Přál jsem si, aby byl na tomto setkání přítomný předseda sudetoněmeckého Landsmanschaftu Bernd Posselt, ale mí spolupracovníci z vedení KMS nad tím neprojevíli nadšení. Bojím se reakce svých křesťanských přátel z ODS na toto setkání: Benešovy dekrety rozdělují i církev. Rozumějte mi, prosím: jsem velmi rád, když jsou křesťané členy ODS, ale i jiných politických stran (pochopitelně kromě té komunistické). Moje touha však je, aby v těchto stranách převážil jejich vliv nad vlivem, který mají strany na ně. No, a Berndu Posseltovi pošlu o tomto setkání aspoň zprávu.

Sešli jsme se tu, ne abychom pouštěli džina z láhve: jenom se na základě konkrétních skutečností a určité analýzy chceme podívat pravdě do očí.

Vina národa podle Bible existuje. Kolektivní vina je sice strašidlem dnešních novinářů, v jednom však mají pravdu: Bůh nedovoluje, aby národ kdokoli vědomě kolektivně trestal. Hřích národa leží mezi ním a Bohem a v rámci tohoto vztahu se také musí řešit. Proto tu nejsme od toho, abychom sudetským Němcům vytýkali jejich hříchy proti českému národu - hříchy, které ostatně nikdo nezpochybňuje. Strašlivý poválečný "dekretovaný" trest: zabavení veškerého nemovitého a prakticky také všeho movitého majetku a vyhnání z vlasti neměl být tedy uplatňován kolektivně, ale osobně: odsunuti měli být jen ti, kdo se zločinecky provinili.

Lze diskutovat o tom, kdo všechno měl být potrestán. Možná bylo spravedlivé odsunout každého, kdo byl před Mnichovem členem Henleinovy strany, tedy 90 % všech sudetských Němců. Sám to nedokážu posoudit. Při takových úvahách by bylo potřeba zohlednit i skutečnost, že Henleinova podpora mezi německým obyvatelstvem Československa byla tak masivní díky československé meziválečné národnostní politice. Co však vyznávám, je, že je hrozné, když právní norma umožňuje postihovat kohokoli za to, že je příslušníkem určitého národa, a dokonce amnestuje nacionalistické násilnosti i vraždění. To je přesně to, k čemu u nás po válce došlo.

Stydím se za tento pseudoprávní rámeček, stydím se i za vraždění a jiné strašlivé ukrutnosti, které Češi na Němcích napáchali. Stydím se za to, že kvůli našim otcům byly statisíce lidí nepoctivě zbaveny domova a vlasti. Do své smrti ponesu tíži kvůli utrpení, které jsme sudetským Němcům způsobili. Kdykoli se setkám se sudetským Němcem, prosím ho za odpuštění. Je-li tu někdo z nich na tomto místě, prosím: "Odpusťte nám!"

Vztahu k Němcům se Křesťanská misijní společnost (KMS) v minulosti hodně věnovala. Už její první prohlášení z prosince 1989 mluvilo o této naší národní vině. Vrcholem pak bylo modlitební setkání na hoře Radobýlu v roce 1994, kde byli přítomni také němečtí křesťané a kde došlo k symbolicky vyjádřenému smíření mezi našimi národy. Také v Českobratrské církvi

evangelické proběhla podobná iniciativa. Po Radobýlu následovala Česko-německá deklarace, která vyjádřila smíření také na politické rovině. Benešovými dekrety se však nezabývala a podobně se jimi nezabývala ani KMS. Přitom Benešovy dekrety české krutosti a hrabivosti, u nichž jsme jako křesťané volali náš národ k pokání, podmiňovaly a ospravedlňovaly. Zůstaly nám tedy jako kostlivec ve skříni. Dnes tohoto kostlivce duchovně zlikvidujeme.

Když lituji hříchů našeho národa, musí z toho vyplývat i něco dalšího než prosba za odpuštění. Právě toho se jako národ bojíme. Pro mě z mé lítosti vyplývají konkrétní kroky, které mám jako cíl pro svou zemi a u nichž se modlím, aby je politikové uskutečnili. Myslím, že po více než půl století už není možné vracet neprávem zabavený a ukradený nemovitý majetek. Navrhuji však pět konkrétních kroků, které bychom jako Češi měli udělat:

- zrušit platnost Benešových dekretů,
- umožnit sudetským Němcům získávat české státní občanství,
- umožnit jim, aby v Česku mohli kupovat nemovitosti,
- najít byť i symbolický způsob odškodnění konkrétních nespravedlivě odsunutých osob,
- projevovat sudetským Němcům přátelství.

K poslednímu bodu: pro sudetské Němce musí být frustrující, že s nimi nikdo z českých politiků nechce jednat. Čeští vládní funkcionáři chtějí jednat jen s německými vládními úředníky na odpovídající úrovni autority, což se sudetských Němců netýká, straníci chtějí zase jednat jen se straníky. Přitom je zde příležitost projevít dobrou vůli - ale proč ji vlastně projevovat, když to na voliče nazapůsobí? Je v tom kus nefalšované české pýchy.

V Česku momentálně neexistuje žádná reálná politická síla, která by chtěla Benešovy dekrety rušit, ba ani se jimi byť i jen zabývat. Proto jsme tady, abychom se za to modlili.

Jde o upravený záznam proslovu předneseného na česko-rakouském modlitebním setkání v Praze 28. 9. 2002.

Vyšlo v časopise Život víry č. 11 v listopadu 2002.

Přetisk s povolením autora; autorem lehce upraveno.